

2. Ламаш И. В., Евдокимова Е. А. Специфика толерантности к неопределенности в контексте психологической ресурсности полицейских // Современные проблемы прикладной юридической психологии : материалы I Междунар. науч.-практ. интернет-конф. (г. Минск, 23 ноября 2017 г.). Минск, 2017. С. 79–86.

3. Мальченков Е. В., Мальченкова В. В., Балакин Ю. П. Особенности формирования профессиональной компетентности участковых уполномоченных полиции в процессе адаптации к службе в ОВД. *Современные проблемы науки и образования*. 2017. № 5. URL: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=27101> (дата звернення: 28.02.2019).

4. Отраднова А. С. Педагогические условия адаптации курсантов образовательных организаций МВД России к учебно-служебной деятельности. *Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России*. 2016. № 4 (72). С. 191–194.

5. Перепечина Н. М. Изучение адаптированности курсантов к условиям обучения в вузе МВД Украины. *Психопедагогика в правоохранительных органах*. 2013. № 3 (54). С. 87–90.

Отримано 04.03.2019

УДК 34.01

Микола Олександрович КОТЕЛЮХ,

*доцент кафедри тактичної та тактико-спеціальної підготовки
факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент;*

 <https://orcid.org/0000-0002-5580-7798>;

Микола Анатолійович КОМЗЮК,

*старший викладач кафедри тактичної та тактико-спеціальної підготовки
факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент;*

 <https://orcid.org/0000-0002-7656-1061>;

Роман Миколайович СМОЛА,

*старший викладач кафедри тактичної та тактико-спеціальної підготовки
факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МОРАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

*Проведено аналіз моральної складової професіоналізму поліцейського.
Проаналізовано їх зміст, визначено основні особливості. Визначено конкретні
заходи щодо розвитку зазначених складових. Запропоновані окремі заходи для
курсантів (слухачів) ЗВО МВС України з огляду на специфіку служби та навчання.*

Проблема недотримання або незнання професійної етики окремими поліцейськими в сучасних умовах визначає зовнішні негативні характеристики поліції загалом та зумовлює появу таких негативних явищ, як корупція, професійна некомпетентність, зловживання службовим становищем, порушення прав та законних інтересів громадян тощо.

Досить часто через професійну неспроможність, черствість та моральну розбещеність окремих працівників, неправильну практику розкриття злочинів та досягнення позитивних результатів будь-якими методами в Національній поліції продовжують мати місце непоодинокі випадки перевищення влади та службових повноважень, фізичного насильства, знущання та тортур над особою, яка затримана чи підозрюється у скоєнні злочинів чи правопорушень.

Говорячи про професіоналізм поліцейського, хочеться наголосити на тому, що єдиного погляду на цей феномен у правовій теорії та практиці не існує і донині. Так, О. Подольська визначає професіоналізм як сукупність знань, умінь, навичок, що дають можливість виконувати відповідні професійні функції [3, с. 160].

На думку В. Лапшиної, професіоналізм слід тлумачити «не лише як високий рівень знань, умінь та результатів дій, а й певну систему організації свідомості» [2, с. 60].

Тобто професіоналізм розглядається як система особистісних цінностей індивіда, в тому числі високоморальних, завдяки яким він реалізує свої професійні знання, уміння та навички.

Але фундаментом «системи організації свідомості» завжди була і є мораль як найважливіша частина світогляду людини, що визначає її уявлення про добро і зло, належну і неправильну поведінку в тих чи інших ситуаціях. В останні роки все більш чітко оформлення отримує ідея пріоритетного розвитку відомчої поліцейської етики як теоретичного базису високоморальної поведінки особистості [1, с. 8].

Найчастіше саме моральність поліцейського, тобто дотримання ним норм моралі, визначає напрями його поведінки. До поліцейського висувається ряд моральних вимог, яким він має відповідати та постійно вдосконалювати їх в собі. Це гуманність, терпимість, справедливість, почуття обов'язку, сміливість, мужність, витримка, чесність, патріотизм [4, с. 16].

Прийняття того чи іншого рішення поліцейським завжди супроводжується моральним вибором, який завжди пов'язаний з відмовою від суто власних задовольень заради того, щоб зберегти моральну гідність.

Звичайно, поліція, як інструмент підтримання правопорядку в суспільстві, не може бути кращою від самого населення та влади, оскільки вона є вихідцем з цього суспільства. Вона не може бути вище за

ту «шкалу» моральних цінностей і того варіанту морального вибору, який масово тиражують й відтворюють можновладці, але поліцейські (якщо вони хочуть мати авторитет і довіру населення та зберегти його в майбутньому) повинні наполегливо працювати над собою, поступово та неухильно піднімаючи свій моральний рівень і в такий спосіб привчаючи громадян до законслухняної поведінки.

Отже, найважливішою складовою образу майбутнього поліцейського повинна стати його моральна свідомість разом із професійною освітою та професійним досвідом. Водночас для формування і підтримання такої свідомості доцільно було б вжити такі заходи у ході виховання моральної свідомості:

- з метою підвищення мотивації до підтримання високих моральних якостей запровадити проведення відповідних конкурсів серед особового складу Національної поліції, де окремо оцінювати моральну складову, заходів мистецького спрямування (літературні, музичні та інші творчі конкурси, вистави, експозиції тощо);

- проводити окремі заняття з особовим складом щодо нетерпимості до нецензурної лайки, повазі до підлеглих і керівництва, розмішувати відповідні стенди, дошки пошани, «куточки творчості працівників» в підрозділах поліції;

- проводити регулярні зустрічі працівників з творчими особистостями (поетами, художниками тощо), співробітниками архівів і музеїв;

- посилювати роботу у національно-патріотичній сфері, розмішувати у підрозділах поліції відповідні матеріали, «сторінки пам'яті», історичні відомості та довідки, у тому числі щодо історії відділу поліції, видатних працівників тощо.

Окремо можна виділити заходи щодо роботи з курсантами (слухачами) ЗВО МВС України. На нашу думку, зазначена категорія потребує особливої уваги у період навчання, зокрема щодо підтримання моральної та естетичної культури. У ЗВО МВС України, окрім тієї роботи, що нині активно проводиться з курсантами (слухачами), доцільно було б додатково вжити наступні заходи щодо підтримання високого рівня моральної та естетичної культури:

- проводити регулярні зустрічі курсантів (слухачів) з ветеранами МВС, на яких останні мали б змогу передати свій багаторічний досвід служби у правоохоронних органах;

- посилити роботу щодо недопущення вживання ненормативної лексики, лайки та відповідальність за порушення цих вимог;

- забезпечити вивчення курсантами (слухачами) на рівні факультативних занять дисципліни «Професійна етика та естетика поліцейського».

Переосмислення проблеми важливості моральної складової працівника поліції – це крок на шляху до реалістичного погляду на себе. Таким чином, справжнім фахівцем своєї справи може стати лише той, хто оцінює свої дії не лише з точки зору державного закону, а й внутрішнього закону совісті та честі. Саме тому автором загострене питання необхідності подальших наукових розробок в обраній темі.

Список бібліографічних посилань

1. IASP. Ethics Training in Law Enforcement. 1999. URL: <http://www.theiasp.org/pubinfo/ethicstraining.html> (дата звернення: 28.02.2019).
2. Лапшина В. Л. До питання про сутність феномену професіоналізму правоохоронця // Становлення, розвиток відомчої освіти та науки, основні напрямки удосконалення підготовки кадрів органів внутрішніх справ України : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 січ. 2000 р.) / ред. А. С. Тяпкін ; Ун-т внутр. справ. Харків, 2000. С. 60–66.
3. Подольская Е. А. Ценностные ориентации и проблема активной личности. Харьков : Основа, 1991. 162 с.
4. Професиональная этика сотрудников правоохранительных органов : учеб. пособие / под ред. Г. В. Дубова и А. В. Опалева. 2-е изд. М., 2000. С. 16–17.

Отримано 25.02.2019

УДК 159.9

Олена Павлівна МАКАРОВА,

*старший викладач кафедри педагогіки та психології
факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук;*

 <https://orcid.org/0000-0002-5480-5942>

ТЕОРЕТИЧНІ ПОГЛЯДИ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВЦІВ НА ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

*Розглянуто теоретичні дослідження професійної ідентичності, які
знайшли своє відображення у роботах вітчизняних науковців.*

Вітчизняні дослідники доводять, що професійна ідентичність – продукт тривалого особистісного та професійного розвитку. Найбільш переконливо ця ідея обґрунтована в концепції професіогенезу О. Єрмолаєвої. Згідно з основними положеннями цієї концепції професійна ідентичність складається тільки на достатньо високих рівнях опанування професією і визначається як стійке узгодження найголовніших елементів процесу професійного розвитку. Це системна характеристика суб'єктивно-соціально-діяльнісного співвідношення, та є регулятором, що виконує стабілізуючу і перетворюючу функції,